

PODRUČJA PSIHLOGIJE - UKRATKO

Ljudsko funkcioniranje i laicima je i profesionalcima oduvijek zanimljiv i intrigantan predmet istraživanja. Unatoč tome, psihologija se kao znanstvena disciplina počinje intenzivnije razvijati tek u 19. stoljeću. Razlog tome intenzivna je primjena znanstvenih metoda istraživanja preuzetih iz područja prirodnih znanosti – osobito fizike i fiziologije, dok svoj predmet istraživanja preuzima od filozofije.

Po svojoj prirodi psihologija je i temeljna (fundamentalna, istraživačka) i primijenjena (praktična) znanost. Drugim riječima, bavi se otkrivanjem osnovnih zakonitosti ponašanja i doživljavanja ljudi, ali i primjenom tih zakonitosti u brojnim područjima. S obzirom da je riječ o vrlo složenom predmetu istraživanja, psihologija se smatra jedinstvenom i vrlo širokom znanosti koja, prema procjenama istraživača, obuhvaća više od stotinu područja.

U skladu s njezinom prirodom, razlikuju se temeljne i primijenjene grane psihologije, međutim, valja istaknuti kako univerzalna klasifikacija ne postoji, a jasna, oštra kategorizacija gotovo je nemoguća. Temeljne grane uglavnom su usmjerene na provođenje istraživanja i razvoj teorija, dok su primijenjene grane usmjerene na rješavanje problema primjenom teorijskog znanja i rezultata istraživanja. Unatoč razlikama, valja napomenuti kako su one dio iste znanstvene discipline te su zapravo snažno isprepletene, a što je najvažnije, imaju zajednički cilj – unaprjeđenje kvalitete života ljudi.

U svrhu boljeg razumijevanja toga što psihologija jest i čime se bavi, ali i jasnijeg pregleda i pretraživanja sadržaja manifestacije *Rijeke psihologije* u nastavku slijedi pregled nekih od područja.

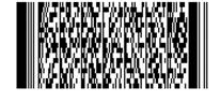
TEMELJNE GRANE

Biološka psihologija

Grana psihologije čiji je temeljni cilj tumačenje organskih, odnosno bioloških osnova psihičkih procesa i ponašanja. Drugim riječima, istražuje fiziološke procese koji se pojavljuju u našem tijelu dok se odvijaju psihički procesi, primjerice, koji je dio mozga aktivan prilikom doživljaja određene emocije, koja je polutka mozga dominantna prilikom čitanja, kako hormoni utječu na naše ponašanje i sl.

Eksperimentalna psihologija

Grana psihologije koja koristi eksperiment kao osnovnu metodu istraživanja, a bavi se različitim problemima kao što su osjeti i opažanje, pamćenje i učenje i sl. Velik broj eksperimentalnih psihologa bavi se i metodološkim problemima pri provođenju eksperimenata (npr. eksperimentalni nacrti istraživanja, statistička analiza rezultata i sl.).

Razvojna psihologija

Psihološka disciplina koja istražuje promjene u ponašanju i psihičkim procesima te njihovu povezanost s fizičkim rastom i razvojem čovjeka od začeca do smrti. Obuhvaća dječju psihologiju, psihologiju adolescencije, psihologiju zrele dobi i psihologiju starenja ili gerontopsihologiju.

Socijalna psihologija

Psihološka disciplina koja se bavi istraživanjem odnosa među ljudima, odnosno različitih oblika i procesa socijalizacije i socijalne interakcije. Proučavaju se različite pojave, npr. socijalna percepcija, međuljudski odnosi, grupna dinamika, ponašanja ljudi u masi i u situacijama panike itd.

PRIMIJEJENE GRANE I PODRUČJA

Edukacijska psihologija (školska psihologija i psihologija obrazovanja)

Grana psihologije koja se bavi primjenom spoznaja o procesu učenja i čimbenicima koji na njega utječu u praksi. U prvom se redu bavi problemima učenja i poučavanja, što uključuje unaprjeđenje nastavnih metoda, unaprjeđenje metoda učenja te savjetovanje učenika, nastavnika i roditelja.

Forenzična psihologija

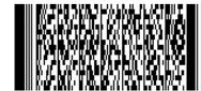
Područje istraživanja i primjene psihologije u pravosuđu, u prvom redu u sudskim (kaznenim) postupcima. Obuhvaća sustavna istraživanja područja psihologije svjedočenja. Eksperimentalno se istražuju faktori relevantni za vjerodostojnost svjedočenja, tj. pouzdanost iskaza svjedoka, okrivljenika i/ili žrtve. Primjenjuje spoznaje iz razvojne, kliničke i socijalne psihologije.

Klinička i savjetodavna psihologija

Područje primijenjene psihologije koje se bavi istraživanjem, prevencijom, kliničkom procjenom i tretmanom neprilagođenog i odstupajućeg doživljavanja i ponašanja. Klinički i savjetodavni psiholozi sudjeluju u dijagnosticiranju psihičkih poremećaja, u odabiru i primjeni odgovarajućih tretmana, pomažu klijentima u rješavanju ozbiljnijih psiholoških problema (depresije, anksioznosti itd.), ali i u snalaženju u različitim izazovnim životnim situacijama. Krajnji je cilj poboljšanje kvalitete života pojedinca i zajednice.

Organizacijska psihologija i psihologija rada

Grana primijenjene psihologije koja se bavi primjenom psiholoških znanja u svrhu poboljšanja učinkovitosti te povećanja zadovoljstva u radnim organizacijama. Obuhvaća područja profesionalne orijentacije, selekcije kandidata za posao, procjene radnog učinka zaposlenika, motivacije zaposlenika i implementacije sustava nagrađivanja, analize radnih mjesta i predlaganja mjera za poboljšanje uvjeta

rada, rukovođenja, unaprjeđenja međuljudskih odnosa, upravljanja i razvoja karijere zaposlenika, provedbe edukacija i sl.

Prometna psihologija

Grana primijenjene psihologije koja se prvenstveno bavi istraživanjem ponašanja sudionika u prometu i psiholoških procesa unutar tih ponašanja. Prometna psihologija uključuje i transport (transportna psihologija ili psihologija mobilnosti), a primarno se bavi individualnim i socijalnim faktorima u kretanjima ljudi i dobara, ali i upravljanjem zahtjeva putovanja (zadovoljenjem svih putnih potreba korisnika).

Psihologija obitelji, partnerstva i roditeljstva

Područje psihologije koje se bavi psihološkim aspektima privrženosti u bliskim odnosima, roditeljstvom, odnosima u obitelji, komunikacijom u bliskim odnosima, obiteljskim krizama itd. Koristi spoznaje iz različitih disciplina i grana psihologije (npr. razvojne, socijalne, savjetodavne psihologije i dr.).

Psihologija razvojnih teškoća i invaliditeta

Područje psihologije usmjereno na pružanje stručne podrške i pomoći osobama s razvojnim teškoćama i invaliditetom s ciljem prevladavanja osobnih, interpersonalnih ili emocionalnih teškoća s kojima se susreću zbog svojih kroničnih bolesti ili stanja. Koristi spoznaje iz različitih disciplina i grana psihologije (npr. razvojne, socijalne, kliničke i savjetodavne psihologije i dr.).

Psihologija seksualnosti i psihologija roda

Područje psihologije koje je usmjereno na razumijevanje i istraživanje razvoja ljudske seksualnosti, seksualne orijentacije, seksualnih ponašanja i stavova te primjenu navedenih spoznaja u praksi, posebno u edukativnom, terapijskom i savjetodavnom radu. Koristi spoznaje iz različitih disciplina i grana psihologije (npr. razvojne, socijalne, kliničke i savjetodavne psihologije i dr.).

Psihologija sporta i tjelesnog vježbanja

Primijenjena grana psihologije u kojoj se psihološki principi i tehnike primjenjuju u području sporta i tjelovježbe. Konačni je cilj poboljšati postignuće sportaša i naučiti ih da uživaju u sportu. Osim toga, cilj je pomoći sportašima, ali i osobama koje rekreativno treniraju, u razvoju samokontrole, samopouzdanja te povećanju unutarnje (intrinzične) motivacije, neovisno o karakteristikama poput spola ili dobi osobe te rangu natjecanja.

Psihologija u socijalnoj skrbi

Djelovanje psihologa u socijalnoj skrbi karakterizira rad s klijentima (pojedincima, obiteljima ili grupama) koji su u krizi ili nevolji, čije socijalno okruženje, osobnost i život karakteriziraju rizici različite vrste i stupnja. Rad podrazumijeva pružanje pomoći na emocionalnoj i psihološkoj te egzistencijalnoj i socijalnoj razini, što uključuje brojne usluge i aktivnosti – od pružanja potpore i pomoći u ostvarivanju određenih prava do intervencija kao što su psihologijsko savjetovanje i psihoterapija.

Vojna psihologija

Grana primijenjene psihologije koja se bavi različitim psihološkim problemima vezanim uz vojna zvanja te uz djelovanje i ponašanje ljudi u ratnim situacijama. Najčešća područja djelovanja uključuju: selekciju i trening kadrova za različite rodove vojske, probleme psihološkog ratovanja, pitanje uspješnog rukovođenja od strane vojnih zapovjednika, pitanje straha u borbenim situacijama i dr.

Zdravstvena psihologija

Psihološka disciplina koja se bavi istraživanjem učinaka ponašanja i životnih stilova na zdravlje ljudi. Osnovni ciljevi zdravstvene psihologije jesu istraživanja psihosocijalnih aspekata zdravlja i bolesti, povećanje efikasnosti preventivnih, dijagnostičkih, terapijskih i rehabilitacijskih aktivnosti primjenom psiholoških spoznaja, metoda i tehnika te humanizacija međuljudskih odnosa i okoline u zdravstvenoj praksi.

